

IVANCA

JOC DRAMATIC

1925

P E R S O A N E

TATĂL, 50 ani, mare și vînjos

LUCA, fiul său, 25 ani, pictor

DINU, prietenul lui Luca, doctor, 27 ani

IVANCA, 18 ani

SLUJNICA, aproape bătrînă

ZECE BĂRBAȚI, figuri visate

UN BĂIAT, cam de 12 ani, vînzător de ziare

Jocul se petrece în zilele noastre.

TABLOUL ÎNȚII

O odaie, ce pare prea puțin a unui artist, de-o sărăcie și simplitate aproape călugărească. În fund, spre stînga, o ușă răspunde în cîmp, iar în dreapta, o fereastră mare deschide privirilor un cer de-un albastru adînc și spiritual. La dreapta, o ușă spre altă cameră. Lîngă ușă atîrnă un ceasornic vechi și nu departe un pistol. Zidurile zugrăvite cu arhangheli bizantini. În fața ferestrei o laviță, o masă și scaune. În stînga o canapea și în mijloc un șevalet.

TATĂL

(Se uită pe fereastră.)

DINU

(Se uită la niște pînze-tablouri așezate teanc pe masă, cîteodată ridică ochii cu privire mirată spre tatăl, care vorbește.)

TATĂL

Vîntul cald suflă iar -- ca totdeauna în zilele astea de martie. Nu suieră deloc. E moale și puternic, adoarme cugetul și trezește singele. Suntem în preajma echinocțiului. Într-o noapte vîntul mînincă zăpada, dezbracă copacii, în trei zile zvîntă munții și ogoarele. A patra zi urșii se trezesc de sete în peșteri, a cincea orașul se uscă și satele și-aruncă cojoacele. A șasea zi vîntul se furișează fierbinte în case,

oamenii încep să-și simtă trupul gol sub straie, și-n codri
s-aude surd pasul jivinelor. E ca un larg și nebun duh țîșnit
din nările taurului sau ale berbecului stelar.

DINU

Și a șaptea zi?

TATĂL

A șaptea?

(ride)

A șaptea zi Domnul se odihnește și zice: sunt bune și
frumoase toate foarte.

DINU

Ce vînt de basm!

TATĂL

(se apropie)

Ei — și pinzele lui Luca?

DINU

Vreau să număr cele alese.

TATĂL

Nu mai număra. Sunt zece.

DINU

Prea puține.

TATĂL

Uite încă un teanc.

DINU

Mă cam grăbesc. — De trei zile tot așa. De la un pictor
la altul prin băltoacele orașului. — Oare Luca mai întîrzie
mult?

TATĂL

Poate știe slujnica...

(Deschide ușa din fund și strigă.)

Marie!

SLUJNICA

(apare în ușă, ștergându-și fața cu șorțul)

M-ați chemat?

TATĂL

Unde e Luca?

SLUJNICA

De -- domnule! Sfinții umblă tot pe calea pierdută.

TATĂL

O turmă de mîncători de ghindă n-ar ajunge să bag în
hei toți necurații din tine, Marie!

(Ridică glasul.)

A plecat de mult de-acasă?

SLUJNICA

N-am văzut. N-am auzit.

TATĂL

Și-a luat traista cu vâpseli?

SLUJNICA

Nu știu.

TATĂL

Nu ți-a spus nimic?

SLUJNICA

Domnu' Luca nu prea are obiceiul să-mi vorbească.

TATĂL

Mintil

SLUJNICA

Nu ştiu, n-am văzut. Nu mint.

DINU

Las', părinte!

TATĂL

Afar'!

SLUJNICA

(Iese.)

TATĂL

E o pocăită! Nèsuferita făptură. Se-ncăpăţinează mai ales cînd e vorba de fiul meu şi de ploşniţe. — Da, de ploşniţe. Nu vrea să-şi cureţe bucătăria, zice că-i sunt dragi, fiindcă miroase ca frunza de muşcată.

(Rîd.)

De!

DINU

Luca ce mai face?

TATĂL

Se adună în colţ, uite colo, nemişcat ca o piatră. S-ar zice că ţine judecată asupra oamenilor.

De multe ori stă ziua întreagă aşa. Nu şi-ar mişca un deget. Cînd se uită în jur, parcă se miră că e încă tot pe pămînt.

DINU

Ai dreptate, Luca dă mult de gîndit.

TATĂL

Îl crezi bolnav?

DINU

Bolnav — nu. Gîndul de care-l vezi abătut e mai greu
cît orice boală. De aceea am venit. Știi cît țin la el. Nu în
zadar suntem prieteni din copilărie.

TATĂL

(cu gest de nepăsare)

Pot eu să-i ajut?

DINU

Anevoie!

(Pe ușa din fund intră)

IVANCA

(părul roșu, scurt tăiat, sprintenă, ciudată.)

TATĂL ȘI DINU

(O privește întrebător.)

IVANCA

Scuzați că n-am bătut. Voiam să-l surprind. Cred că
n-am greșit. Aici stă un pictor — nu-i așa?

TATĂL

(perplex)

Un pictor?

IVANCA

Mi-a spus cineva că aici stă un pictor.

TATĂL

Da, da. Aici stă unul. Domnișoară — doriți?

IVANCA

Doresc să-l văd, numai să-l văd.

TATĂL

E dus în oraș. Trebuie să se întoarcă. Luați loc domni-
șoară.

IVANCA

(privește peretele)

Ha! Arhanghelul acesta-i el. Și ăsta-i el. Și ăsta-i el.

TATĂL

Cu alte cuvinte, îl cunoașteți?

IVANCA

(fără să se întoarcă)

Eu îl cunosc, dar el pe mine nu.

Sprincenele, fruntea, lumina — toate sunt ale lui.

TATĂL

Da, seamănă. Cu mica deosebire că zugravului îi lipsesc aripile.

(Apoi.)

Vorbesc simbolic — domnișoară.

IVANCA

Dumneata cine ești?

TATĂL

(surprins)

Dacă dorești să ne cunoaștem, ia loc domnișoară. Zugravul se întoarce. Până atunci putem vorbi.

IVANCA

(privind împrejur)

În sfârșit sunt aici. De mult mă tot doare aici.

TATĂL

N-ai vrea să ne spui cine ești?

IVANCA

Nu știu nici eu cine sunt. Numele nu dă nici o lămurire în privința aceasta. M-am născut, sunt, fluier și umblu. Restul — tăcere.

(Ride.)

TATĂL

După vorbele din urmă ești actriță.

IVANCA

Aș! Cum poți să mă jignești așa? — Sunt un model.

TATĂL

Un mo-del? Și ce vrei cu noi?

IVANCA

Cu dumneavoastră nimic.
Pe zugrav îl vreau.
Cînd pot să-l văd?

TATĂL

Dacă aștepți.

IVANCA

Nu pot s-aștept. Dar dacă trebuie, mă întorc.

TATĂL

Mîinile vor fi totdeauna bine primite.

IVANCA

Atunci, la revedere.

(Se complimentează rîzînd și iese.)

TATĂL

Ai auzit cum m-a întrebat — cine sunt? — Ai mai pomenit una ca asta? Ce ochi. Ce ris. Ce pas. Ce nebunatică ohrăznicie.

Asta ar topi cu căldura ei și platoșa sfintului Gheorghe „Dumneata cine ești?” Extraordinar.

DINU

La mine nu s-a uitat.

TATĂL

Hm. Oare se mai întoarce?

DINU

Dacă nu mă înșel, eu am mai văzut-o. Stai numai, — că-i dau de urmă. Da, la un prieten. Își are ciudățeniile ei. Cînd se lipește de cineva — nu mai pleacă. Păziți-vă.

TATĂL

Aici stau model numai arhanghelii și celelalte odrasle inutile ale cerului. Și acum, asta cu părul roșu. Eh, eh. Ce-o fi voind?

DINU

Știu eu? Pare a fi în căutarea unui nou stăpîn. La prietenul acela a stat un an întreg.

(Pune vreo cîteva pinze la cele alese.)

Am ales treisprezece pinze.

TATĂL

Mai ia una să nu fie chiar treisprezece.

Băiete, strașnică, involburată fată. A adus-o vîntul ăsta cald de martie.

DINU

(ia o altă pinză)

Ce om chinuit e Luca. Prin contrast cu întunecatele sale instincte toate subiectele lui sunt de-o exagerată spiritualitate. O, Doamne: această zilnică, îndrjită, mută, nelincetată luptă cu sine. Spiritul arde cu flăcări în tufa de spini, dar spinii nu se prefac în cenușă, ci rămîn spini.

TATĂL

Iacă încă vreo cîteva tablouri, după părerea mea mai puțin reușite. În cele din urmă ce tot vrea cu aceste gesturi extatice? Mai bine ar face să picteze sănătatea nebună a unor tauri veseli de lumină și bucuroși de pajiște. De ce tot ingeri? De ce nu — mai bine — niște tauri, din cari aburesc toate poftele pămîntului?

DINU

Părinte, Luca mi-a făcut unele mărturisiri.

TATĂL

Ți-a făcut unele mărturisiri? Ei, las'! Fiul meu? Sunt curios. Douăzeci de ani n-am putut să scot din el un cuvânt. Și deodată vii dumneata cu bagheta magică și le scoți. Sunt foarte curios.

DINU

Dacă nu abuzezi. — Făgăduiește-mi că ai să-i cruți nervii. Alaltăieri, după miezul nopții, aud bătăi la ușă. „Cine-i?“ întreb. De afară: „Eu. Eu.“. Era el. Mă scol, deschid. El intră abătut „Am venit să mă scapi“. Credeam întâi că l-a atacat cineva pe stradă. „Nu“, răspunde el, „stau pe picior de război cu mine, cu mine însumi. Suffletește fmi merge prost, prost de tot.“ Pînă dimineața a urmat apoi o lungă spovedanie.

TATĂL

Mult aș da să aflu ce ți-a spus.

DINU

Mai întâi — vezi — eu — ce-i adevărat, ce nu — nu pot să știu. Toată noaptea s-a zbătut — s-a frămîntat, își frîngea minile. „Dragă Dinule, dragă Dinule“, zicea. „Ce mă fac — nu mai pot trăi — simt ceva grozav în mine — așa ca o teamă — ca o teamă să nuucid.“

TATĂL

(*Ride*)

Ha-ha-ha! El — ucigaș!

(*Enervat.*)

Pot eu să-i ajut?

DINU

Nu poți, dar să-i cruți nervii. De altfel, bănuiesc că intenționează să plece de-aici.

TATĂL

A mai plecat și iar s-a întors.

(*Se plimbă.*)

E nebun, frate. Eh — eh — și pentru ce face artă și pentru ce practică asceza?

DINU

E cel puțin tot atât de normal ca și noi. Ca e tăcut — ce are a face? Că îl prigonește un gând? Pornirile lui — de care se teme! De! Poate că sunt mult mai generale și mai normale, decât ne place să credem. Eu le am, dumneata le ai, toți le avem. Și ca și noi și toți ceilalți s-a închis și el de bunăvoie într-o cușcă. De teamă de sine. La fel facem toți. Închiși în cuști ambulante umblăm pe străzi, în societate, și pretutindeni, și rinjim fericiți ca zeii în intermundii. *Ecce homo.*

TATĂL

(se vaicăra și rîde)

Oh, oh!

Ha!

Ha-ha-ha! — Ha-ha!

Lasă-mă, — teoria asta-i prea complicată pentru mine. Nu-mi face nici un haz. Du-te la academie cu ea.

DINU

Ce-am avut de spus, ai auzit. Cruță-i nervii. Nervii, părinte!

TATĂL

Lasă-mă, frate, oare mi-am făcut eu scripcă din nervii lui?

Nu mai vreau să știu, nu mai vreau să aud nimic.

DINU

Ei, ea să nu devin nesuferit, plec. După tablouri trimit mine.

TATĂL

Altceva?

DINU

Cheltuielile pentru sala de expoziție mă privesc.

TATĂL

În orice împrejurări, prietenul gata de jertfă.

(Îl bate pe umăr.)

Bine, bine, am să-i spun.

DINU

Nu uiți.

TATĂL

N-am să uit.

DINU

La revedere.

TATĂL

Cu bine, doctore.

DINU

(Iese, ușa din fund rămâne deschisă.)

TATĂL

(L-a însoțit până în ușă. De-afară se aude:)

SLUJNICA

Mletemata! Păcătoasa!

TATĂL

(din ușă)

Despre cine vorbești, dacă-mi dai voie să întreb?

SLUJNICA

Despre domnișoara care-a fost aci.

TATĂL

(cu o exagerată curiozitate)

O cunoști? Cine e?

SLUJNICA

Cine e? Nu știu. Nici nu vreau să știu.

Adică — nu se vede cît de colo cine e? Parcă a ieșit de-a dreptul din casa cu lampa roșie.

TATĂL

Haide, piei, să nu te mai văd.

SLUJNICA

Dumneata ca bărbat ar trebui să le cunoști mai bine.

TATĂL

*(Inchide ușa din fund și iese pe ușa din dreapta. Scena goală.
Se mai aude servitoarea vorbind singură afară.)*

(Pauză.)

*(Se aude orologiul de perete cu limbă lungă; după un răstimp
vine din stînga:)*

LUCA

*(Palid și de-o liniște aproape neomenească. Își ia un halat
stilizat, se duce la orologiu și-i oprește limba. — Apoi începe
să picteze. Totul se petrece în cea mai mare tăcere.)*

UN BĂIAT

*(Otnăzător de ziare, zdrențăros, obraznic, intră pe ușa din
fund și strigă din răspuseri)*

Ziare domnule, *Dimineața, Lupta, Universul, Veselia, Furnica.*

LUCA

(Își astupă urechile)

Taci, taci.

BĂIATUL

(Așteaptă, surprins de acest efect al bunei sale vestiri.)

LUCA

(blînd)

Vino mai încoa', — de ce strigi așa? Nu vezi că sunt aici? Vino mai aproape să te văd. Nu trebuie să te temi. Nu te bat. Vino.

BĂIATUL

(se apropie nesigur și întrebător)

Și spune-mi acum, de ce-ai strigat? Numai ca să mă sperii? Vezi. Nu m-am supărat. Nu m-am supărat deloc. Ți mulțumit?

BĂIATUL

(Dă din umeri.)

LUCA

(blînd)

Ți-s hainele rupte. Vreau să-ți dau niște pantaloni.

(Scoate dintr-un ungher niște pantaloni și-i dă.)

Poftim — niște pantaloni. Ți-aș da și cîțiva lei, dar m. Ei, spune-mi de ce-ai strigat?

BĂIATUL

(liniștit, mirat de pantalonii căpățași)

Nu doriți un ziar?

LUCA

Nu citesc ziare.

BĂIATUL

Luați *Lupta*. Mare scandal în sinod. Uite aici cu litere albe potcoavele lui Bucefal — „Popa și maicele“. Nu? Vi le citesc.

(Obraznic.)

Citește frate — e vorba despre tatăl dumitale. L-a răsuflat sinodu'!

(Iese fugind și din nou strigînd pe ușa din fund.)

Lupta, Veselia.

TATĂL

(vine din dreapta)

Ai sosit? Ai avut un oaspe.

LUCA

Dinu?

TATĂL

Dinu — și un — model.

LUCA

(În concentrare lăuntrică, tot liniștit)

Un mo-del?

TATĂL

Eh, aeh, părul aramă topită, ochii lacuri verzi.

LUCA

Părul roșu e frumos, dar nu cunosc pe nimenea cu părul roșu.

TATĂL

A întrebat de tine într-un fel foarte ciudat, și-a plecat. Probabil se întoarce.

LUCA

(indiferent)

Nu știu cine ar putea să fie.
Dar prietenul, ce a voit?

TATĂL

Ciudat om și Dinu al tău. Închipuiește-ți, găsește tablourile tale foarte interesante.

(O scurtă pauză.)

Acum pregătește o expoziție. Din ale tale a ales vreo patrusprezece pinze pe care ar vrea să le expună. Dacă-i dai voie, firește.

LUCA

(întrebător)

De ce nu? Dacă-i face plăcere. Dar fără nume.

TATĂL

Fără nume. Din recunoștință față de părinți. Desigur —
dacă ai un tată așa de faimos.

LUCA

(întrebător)

Nu înțeleg.

TATĂL

Cum ai și putea să înțelegi?

LUCA

Tată de ce nu aștepti să te lămuresc? Nu mi-e deloc
rușine de numele tău. În expoziție vreau să fiu fără nume,
flindcă așa înțeleg eu arta. O operă de artă trebuie să fie
o faptă bună: anonimă. Numele e pentru viața de toate
 zilele, nu ca să faci artă cu el. Eu — cel puțin, așa cred.

TATĂL

Ești un fantast.

LUCA

Au mai fost vremuri când cei ce se indeletniceau cu arta,
se pierdeau în muncă fără de nume. Nu sunt cel dintâi, nici
cel din urmă. Anonimatul e vindecare de-o boală grea, o
vindecare de noi înșine. Dar s-o lăsăm.

TATĂL

Ești un fantast, — dar s-o lăsăm.

(O scurtă pauză.)

Nu înțeleg ce e cu orologiul ăsta de perete. Îl tot întorc
și iar se oprește.

LUCA

(exită o clipă, parcă ar ascunde o taină)

Eu — l-am — oprit.

TATĂL

Tu l-ai oprit? — Ce te-a apucat?

LUCA

Mă supăra.

TATĂL

Ei, asta-il înțeleg să te supere noaptea, dar ziua?

(Pornește orologiul orientându-se după al său.

Orologiul bate trei.)

TATĂL

Așa.

LUCA

(ștează o dată din adânc; o scurtă pauză)

Tată, nu ești așa de bun să treci dincolo? Vreau să lucrez.

TATĂL

(Nedumerit.)

LUCA

(foarte liniștit)

Nu te supăra — am nevoie de liniște. Am citit pe fețele oamenilor că astăzi e sărbătoare, dar eu vreau să lucrez, mult, mult. Fără încetare.

TATĂL

Ce ascunzi în tine, fiule?

LUCA

(blind și cu oarecare tristețe)

Nu vin oare din viața ta? Ar trebui să ne înțelegem cu tăcerile, cum alții se-nțeleg cu cuvintele.

TATĂL

Tinere, ce ascunzi?

LUCA

Am nevoie de liniște.

TATĂL

Numai atât? Motiv prea neînsemnat ca să trec dincolo.
Sau spiritul a început să ardă în tufa de spini? Vreau să
știu, să-mi lapăd opincile. Ha-ha-ha!

(Se apropie de el, îl prinde de mână, se privesc străini.)

Ești bolnav, ori — ești... mi-e milă de tinerețea ta.
(Îi lasă mîna.)

LUCA

De tinerețea mea? Sunt un copil bătrîn tată.
Aproape tot așa de bătrîn ca strămoșii mei.

TATĂL

Asta-i metafizică.

LUCA

Metafizică, boală, tinerețe — ce alchimie blestemată!
Nu-i așa?

De douăzeci și cinci de ani mănînc sufletul pînii lîngă
tine. Oh, Doamne. Să nu fie cu puțință nici o punte între
noi doi?

TATĂL

Ei, bine, te las.

(Vrea să iasă.)

LUCA

(face un pas după el, stăpînindu-se)

Nu, tată, stai. Acum să nu ieși. Acum să rămîi.
Acum — pot — acum să mă ierți. Acum să rămîi.
Tată, o frică mare a venit peste mine.
Tată — vreau să-ți spun ceva.

TATĂL

Că vrei să pleci.

LUCA

N-aș fi plecat fără să-ți dau de veste, dar de plecat,
trebuie să plec. Nu e bine să mai rămîn.

TATĂL

Ce ai?

LUCA

(Își duce mâna peste frunte.)

TATĂL

Te-ascult.

LUCA

Tată, nu ride. Bine de cel ce are cuvinte, dar în mine toate vorbele s-au făcut pietre. Minile astea — le vezi? O soartă e în ele, peste ele, lângă ele. Ce se petrece în mine nu știi nici tu, nici eu. Un spațiu se întinde aici, ca o mîhnire fără sfîrșit. Plutesc ca pe o apă neagră aici, în urită nemărginită deznădejde. Oh, nu mai pot. Ridic un deget — cade zăvorul de pe o poartă ce ar trebui să rămînă veșnic închisă. Nu e bine să mai rămîn. Toate lucrurile îmi fac rău aici. Nu mai pot. Nu mai pot. Trebuie să plec. Vreau alte gînduri, așa nu mai pot. Vreau alt aer, așa nu mai pot. Tată, am un gînd înăuntru prin care mi se scurge tot sîngele.

TATĂL

(rece)

Dacă n-aș ști totul de la prietenul tău, ți-aș cere să fii mai lămurit.

Las', las'. E de prisos.

LUCA

Vreau să uit. Să uit că sunt.

(O scurtă pauză.)

Rîzi, tată. Rîzi, cum ai tu obiceiul.

TATĂL

La ce atîta frămîntare? Închide-te într-o cușcă dacă nu ești sigur de tine. Prietenul tău mi-a făcut filosofia cuștilor ambulante în care oamenii se-nchid de bunăvoie, rînjind fericiți ca zeii în intermundii. Sau dacă nu, — îți stau la dispoziție cu alt sfat... Nu ești făcut pentru viață. Ascultă-mă pe mine. Sunt om bătrîn.

LUCA
(*înfrînt*)

Tu zici?

TATĂL

Eu zic.

LUCA

Rîzi, tată, rîzi, cum ai tu obiceiul.

TATĂL

Eu zic — fiule.

LUCA
(*dezîndăjdîuit*)

Tu zici?

TATĂL

Eu zic.

LUCA

Am aşteptat — nu, n-am aşteptat nimic. Şi tu — în loc să mi ajuţi. Oh, e-ngrozitor.

TATĂL
(*vrea să iasă*)

Nu eşti făcut pentru viaţă. Sunt om bătrîn.

LUCA

Tată, încă nu ți-am spus tot. Ascultă-mă tată.

TATĂL
(*u înnodat repede un belt din ştreangul ce l-a avut în mînă şi-l lasă să cadă*)

Hu-hu-ha-ha!

(*Iese.*)

LUCA
(*îşi strînge minile la gură*)

Nu, n-am aşteptat nimic. De la el — nici un ajutor.

TABLOUL AL DOILEA

Aceeași odale. Lumină att de ireală, că dă întregului ceva
ireal, visat.

LUCA

(pictază, singur.)

Mă opresc și-apoi iarăși lucrez. Pe pinza aceasta pun
mult albastru ca să mă luminez. Ziua de ieri se continuă
și-n ziua aceasta. Fata frumoasă dacă ar veni, aș ști s-o
iubesc. Dar mai bine ar fi să nu vie. Rîzi, tată, rîzi.

IVANCA

(Intră, se oprește.)

(Orologiul de perete bate sonor ca un clopot; rîde.)

IVANCA

(Cu fiecare bătaie se apropie un pas.)

LUCA

(Tresare.)

IVANCA

Tinere, și de bătaile unui ceasornic tresari?

LUCA

Ce să-ți spun? Poți tu să înțelegi? Acesta-i începutul. Alui să ocolesc inevitabilul faptei. Ascultă. Închide ochii și ascultă. Unde mai pot să fug? Unde mă ascund? Ceva rău are să se întâmple.

(Misterios și încet.)

Ai avut vreodată îndrăzneala să pui mina pe-un ceasornic?

IVANCA

Pe un ceasornic?

LUCA

Iartă-mi dorința. Dar dacă poți pune degetele tale frumuse pe cadranul cu zodii. Vino, vino — întinde mina. Mută arătătoarele înapoi.

IVANCA

(se duce la ceasornic și întinde mina)

Niciodată nu mi-a fost frică să ating un ceasornic, și acum când te văd adunându-te ca un cine bătut, mi-e frică.

(Mută arătătoarele înapoi. Orologiul bate patru.)

LUCA

(ascultă cu încordare)

Cit a bătut? Cit a bătut?

IVANCA

Patru.

LUCA

Le-am mai încercat de multe ori. Ceasornicul are o soartă. Dacă-l muți încă o oră înapoi, are să bată înainte, cinci, șase. — Îi dai cu putere înapoi, el bate înainte, tot înainte. Stai și-l ascultă, tic-tac, tic-tac. Spune-mi ce-mi mai rămâne? Nă aștept? Nu mă pot apăra cu nimic. Asta înseamnă sfârșitul. Fată cu părul ca soarele în apunere, ieri ai venit înțlia pară. A fost inevitabilă intrarea ta aici, și tot așa faptul că stau în fața ta. Și tot așa cele ce vor urma.

IVANCA

Atunci rămîn aici.

LUCA

Eu voiam să ies încă astăzi din casă. Voiam să plec. Cum voi scăpa? Dacă mi-aş îndrepta pasul spre uşă, uşa s-ar închide singură şi n-aş mai putea să ies.

De unde vii? Parcă din noaptea mea lăuntrică te-ai ridicat. Oh, de ce-ai venit? De ce-ai venit? Eu cred că nenorocirea cu tine va începe.

TATĂL

(Intră din dreapta, deschide uşa încet, rămîne în prag, fără să zică ceva şi priveşte. Ivanca e cu spatele către el, nu-l vede.)

IVANCA

Nu mă alunga. Încă nimenea nu m-a trimis înapoi. Bucură-te şi primeşte-mă.

LUCA

Doi oameni, cum sunt eu şi cum eşti tu, cînd se-ntîlnesc să nu se privească. Să nu rămîi aici.

IVANCA

Ziceai că m-am ridicat din noaptea ta.

LUCA

Pentru sîngele meu te-am strigat. Nu trebuia să vii. Un blestem s-ar fi putut încă ocoli, ci acum eşti aici, trup viu şi mai răscolitor decît orice altă primejdie. Fugi, căci altfel s-ar putea — s-ar putea întîmpla — ce nu s-ar putea întîmpla?

Pleacă. Du-te.

IVANCA

Vreau să-ţi ajut să trăieşti.

LUCA

Toate focurile vechi ce le-am înropat în carnea mea, pot putea să reinvie în apropierea ta. Dar ce aş mai putea să fac pentru fiicele omului? Traiul meu e o zilnică sinucidere, — şi aşa trebuie să fie, căci altfel răul ce l-aş aduce ar învinge orice închipuire. Îmi eşti apropiată, cu toate acestea nu pot să-ţi spun, cît de mult doresc să pleci. Te rog, du-te — şi nu te mai întoarce niciodată.

IVANCA

Vreau să-ţi ajut să trăieşti. Vreau să te vindec.

LUCA

O, de ce nu se închid pleoapele? O, de ce mai văd?

IVANCA

(simte că cineva e în uşă)

Ţinere, o uşă s-a deschis. Simt că un om ne priveşte din afară.

Dacă e tatăl tău, fă-i semn să plece de-aici. Nu vreau să ne mai privească.

LUCA

Tată, de ce taci? Tată, dă-o afară! Tată, de ce nu-ţi arăţi sămînţa?

TATĂL

(Se retrage cum a venit.)

LUCA

(Vrea să zică ceva, se aşază pe canapea.)

IVANCA

(i se îmbulzeşte între genunchi)

Am să-ţi vorbesc. Tu taci.

LUCA

Că-ni făcut? De ce nu te-a dat afară? Nici el nu mai are putere asupra ta? Ai intrat aici, şi nimenea, nimenea nu mai are putere asupra ta.

IVANCA

Ridică-mă la tine. Fă ce vrei. Nu mă trimite. N-ai văzut cum mă privea? Voia să mă ia. Eu vreau să fiu numai a ta.

LUCA

(*Pauză.*)

Sufletul meu e trist.

Și ziua asta, parcă ar fi luminată de lună, nu de soare. Pindesc năluci din toate umbrele.

La noapte cerul are să-și arunce stelele în fântinile noastre, și-o să ne simțim tulburați foarte.

Lasă-mă să-nchid ochii, să fiu trist.

IVANCA

Închide ochii. Închide ochii.

(*Pauză. În răstimp ies, de după canapea, de după masă, de după perdea zece bărbați și se așează pe masă, în fereastră, pe laviță. Sunt îmbrăcați în aceeași haină, ca un halat, care poate să fie de oriunde și de oriunde. Mai ciudat însă e că toți seamănă cu Luca, de-ai crede că sunt unul și același.*)

LUCA

(*Înspăimântat, sare în picioare*)

Nu vezi? Toți ne pindesc din toate părțile.

CEI ZECE

(*Rid în triluri stridente.*)

ÎNȚIIUL

Priviți-vă. Ați fi visat vreodată să semănăm așa de grozav unul cu celălalt?

AL DOILEA

Grozav semănăm unul cu celălalt.

ÎNȚIIUL

Străluciți urmași, eu am trăit acum cincisprezece veacuri. Am fost călugăr, cu tinerețea am pustiit tinerețile! Cînd am

poarta raiului am suflat în spada de foc a îngerului
am suflat în spada lui de flăcări și-am stins-o ca o
de mort. Apoi am intrat.

AL TREILEA

Eu sunt nepotul tău.

AL PATRULEA

(către Al cincilea)

Eu sunt tatăl tău. Nu mă mai cunoști?

AL ȘASELEA

(către Iniul)

Este vreunul mai vechi decât mine? Eu sunt mai nou
decît zece veacuri și mai sărac cu șapte isprăvi. Și totuși cît
mai seamănăm.

AL ȘAPTELEA

Eu, grozav, cum seamănăm.

INITIA

Eu devăr grăind toți acești oclîți trebuie să fie moși și
moși de ai mei: o garnitură întreagă, pestriță, spurcată
și rîcoasă. Parcă aș fi între două oglinzi și m-aș vedea de
în urmărate ori. Dacă odaia ar fi fost mai mare, ar fi venit
și celelalte — la această sărbătoare a recunoașterilor. Oh, da,
eu, grozav.

AL ȘAPTELEA

Eu reproducem repetîndu-ne, parcă am fi o idee fixă a
unor neghioabe. De zece mii de ani și mai bine natura nu
mai poate dezbăra de această idee fixă!

AL OPTULEA

Eu m-am omorît singur într-o pivniță pe-o grămadă de
cești. Din singurătate — m-am împușcat în cap. Dimineața
au ieșit oamenii de la biserică, m-au văzut întins.
Iniul era scurs pe cartofi. M-a săgetat nebunia singurătății.

AL NOUĂLEA

Haideți, nu vă mai tot mirați. Pretutindeni, totdeauna,
— a fost așa și va fi așa. Variantele aceluiași cîntec.

LUCA

Ce căutați aici? Ce vreți aici? Zburliților!

AL ZECELEA

Ce fată frumoasă iubești. — Părul aramă topită, ochii
lacuri verzi.

TOȚI ZECE

(în cor grotesc.)

Ce fată frumoasă iubești. Ha-ha-ha! Ha-ha-ha!

ÎNȚIUL

(cître Luca)

Noi suntem vii cu păcatele, tu ești mort fără cusururi.
Fata frumoasă trebuie să vie cu noi.

CEILALȚI NOUĂ

(în cor)

Ha-ha-ha!

Cu noi! Cu noi! Pe așternut moale pentru oase goale
și pline de glod.

Ha-ha-ha!

Acum suntem liberi! Liberi, liberi!

LUCA

Cenușă pe cap, nerușinaților!

ÎNȚIUL

(cître Luca)

De mult tot dăm tircoale singelui tău. De ce ne-ai ținut
subt zăvor, nepoate? Un nevoiaș a voit să se închidă deșer-
tăciunilor. Ce înțelepciune searbădă!!

CEILALȚI NOUĂ

Acum suntem liberi, liberi!

AL ȘAPTELEA

Am tînăr sunt eu!

AL NOUĂLEA

Îți suntem tineri. Arendași ai plăcerilor, să jucăm că
sun tineri.

AL DOILEA

Fata frumoasă! La mijloc fata frumoasă!

CEILALȚI NOUĂ

Între noi — fata frumoasă! Hora priculiilor!

AL TREILEA

Suntem liberi, liberi! Să jucăm!

IVANCA

Nebunii! Cine sunt nebunii ăștia?

TOȚI ZECE

(Joacă grotesc în jurul Ivancei, cu semne ciudate, ciupind-o.)

ÎNȚIUL

(către Ivanca)

Joacă și tu.

AL PATRULEA

Joacă și tu.

TOȚI

Joacă și tu.

AL ȘASELEA

Dacă joci, îți sărut piciorușele. Joacă pe blana asta de
fata!

AL ȘAPTELEA

Dacă joci, ți-aduc luna de pe mormintul meu și ți-o dau
în. Sînge cald. Fată vie.

IVANCA

(Începe să jonece cu ei, ca hipnotizată.)

ÎNȚIUL

Ești mai frumoasă decât te-am urzit în închipuire. Arată-ne piciorușele.

IVANCA

(Ridică haina.)

TOȚI

Suntem liberi, liberi! Tineri și liberi!

(Joacă nebuni, deodată se aude un sunet de mărgelă căzută.)

IVANCA

(râde cu hohote)

Uitați-vă — v-au căzut dinții din gură, v-au căzut dinții din gură ca mazărea. Ha-ha-ha!

TOȚI ZECE

(se opresc brusc, cocoșându-se pe podele, arată unul spre celălalt)

Grozav semănăm unul cu celălalt.

ÎNȚIUL

(Parcă ar cădea ceva pe jos.)

IVANCA

(În picioare, în mijlocul lor)

Ha-ha-ha! Lăsați-i acum. Nu-i mai căutați. O să-i găsească slujnica dimineața când mătură. Am să vi-i păstrez. Unde să vi-i trimit?

Adresa?!

AL NOUĂLEA

Adresa?

AL ȘAPTELEA

Ideea fixă a naturii.

IVANCA

„Unde e, strada?”

AL CINCILEA

„Văd-o-i pământul ușor”.

IVANCA

„Nu-mi vîd dinții. N-am văzut, n-am auzit nimic. Să
iar. Dar să grijii să nu vă pierdeți picioarele. Să
iar. La joc, tinerilor — peste veacuri.

ÎNȚIUL

„Nostru se smulge mai ușor decît iarba proaspătă
r plouat. Dar să jucăm.

AL ZECELEA

(Scoate un chiot subțire.)

CEILALȚI

(Rîd.)

ÎNȚIUL

„Ai frate? Ai gitlej de femeie?”

AL ZECELEA

„Asta vine de-acolo că m-am castrat. Am avut cincispre-
pii și-apoi — din plictiseală, m-am castrat.

AL DOILEA

„Aici — ce mai cauți în tovărășia noastră luminoasă?”

AL TREILEA

„Mai cauți între arendașii plăcerilor?”

AL ZECELEA

„Iac-așa, iac-asa. Vreau și eu să mă uit. Îmi place să
sălt.

AL PATRULEA

„Unu, doi, trei.

(Toți se ridică și încep dansul din nou.)

ÎNȚIUL

(se desprinde din joc, se apropie de Luca, îl trage de nas)

Ție ți-e frică de oameni?

(Se duce la locul lui în joc.)

Ha-ha-ha!

AL DOILEA

(face la fel)

Ție ți-e frică de faptă?

(Se duce la loc.)

Ha-ha-ha!

AL TREILEA

(face la fel)

Soarta omului are poteci încurcate. Dacă le ocolești stînd pe loc, toate potecile ți se încurcă înăuntru.

(Se duce la loc.)

Ha-ha-ha!

LUCA

(șoptește)

Lăsați-mă. Dați-mi pace. Încetați, nu mai jucați. Îmi luați puterile. Eu nu v-am chemat. Plecați de-aici. Nu înțelegeți? Am — să — vă — împușc — ca pe niște — cini.

TOȚI ZECE

Ha-ha-ha!

LUCA

(Vrea să strige din toate puterile, dar nu poate să scoată nici un cuvînt, cascade numai gura.)

AL DOILEA

Bucuros ar scuipa și în urnele noastre. Acum abia mai răsuffă.

LUCA

(Cade topindu-se pe canapea.)

ÎNȚIUL

Suntem liberi, liberi.

AL DOILEA

Am rupt zăgazurile.

AL TREILEA

Am spart opreliștile.

AL PATRULEA

Am ajuns pe malurile singelui.

AL CINCILEA

Să mai trăim o dată.

AL ȘASELEA

Fată frumoasă, n-ai vrea să te arăți goală și luminoasă
privirilor noastre inviate?

TOȚI ZECE

Hi-hi-hi!

(Chiote stridente.)

Ch-cu-ri-gul

*(Se opresc brusc, cocolașindu-se pe podele. Unul arată spre
celălalt.)*

Grozav semănăm unul cu celălalt.

IVANCA

(către Luca)

Ia-mă de-aici. Ia-mă de-aici.

(Țipă.)

Ia-mă, nu mă lăsa! Am jucat între morți. Oh, oh.

LUCA

Bate cineva la ușă. Eu cred că a fost numai un vis.
Oh, oh.

(Se face o clipă întuneric. Apoi, lumină normală de zi. Ivanca și cei zece au dispărut. Luca singur, întins pe canapea, se trezește din somn la bătăile de la ușă. Intră Sluj-

LUCA

(speriat, se ridică)

Cine-i?

SLUJNICA

Iartă-mă că te-am trezit. Nu știam că dormi.

LUCA

Am strigat în somn?

SLUJNICA

Se poate. De afară nu s-a auzit.

LUCA

Doamne, ce vis stupid. Ce vis stupid, de panoramă.

SLUJNICA

Domnule Luca, domnișoara ce te-a căutat ieri se plimbă cam de-un ceas în fața casei. Dacă vrei, din bucătărie, o poți vedea.

LUCA

Domnișoara cu părul roșu?

SLUJNICA

Da, da. Domnișoara cu părul roșu. A fost aci?

LUCA

N-a fost, dar am văzut-o azi-dimineață pe stradă.

SLUJNICA

— Eu cred că are să vină iar — ce să-i spun?

— LUCA

— O îndrepti aici!

SLUJNICA

(Izbucnește în plins.)

LUCA

— Ei, ce-i? Ce s-a întâmplat?

SLUJNICA

— Să n-o primești că are să-ți mănince zilele.

LUCA

— N-are să-mi mănince zilele, Marie.

SLUJNICA

— Să n-o primești, că-ți mîncă zilele. Așa-mi spune mie mama. Doamne, cît ți-am purtat grijă cît ai fost copil după ți-a murit mămica! Ai fost un copil așa de bun, n-ai fi o vorbă urtă. Parcă te văd și-acum Mic, mic de tot — împiedecai de brînduși în livadă și le certai. Doamne, mî, de cînd ești mare stai ziua întreagă și te gîndești. Tu ești trist. Cîte nopți n-am dormit. Tot stai, tot stai. Și gîndești. Suferi de inimă rea? Nu e bine să te tot gîndești. Trezește creierul. Eu sînt proastă, știu, dar de ce n-ai să așculți o dată un sfat și de la o muiere proastă? Tu n-ai ajuns departe cu deșertăciunea? Ascultă-mă, asta pîrîl roșu — îți mănîncă zilele. N-o primi.

— LUCA

— Și tu, Marie — este o veche poveste, oare nu mi-ai spus-o încă? care începe așa: La început înainte de a fi lumea

— LUCA

au fost doi frați: Dumnezeu și dracu -- înțelegi? Doi frați. Toate lucrurile le-au făcut în tovărășie. Unul a născocit ziua, celălalt noaptea, unul a făcut pe sfinți, celălalt ispitele și visurile rele.

De atunci unde sunt sfinți, trebuie să fie și ispite! Du-te, Marie, afară și așteapt-o.

SLUJNICA

(Ostează profund și iese.)

TABLOUL AL TREILEA

Aceeași odaie. Tunete în surdină, sugrumate de depărtări.
Pe fereastră se vede cum plouă. Grindina lovește în
geamuri.

LUCA

(Singur, întinde o pânză nouă pe stativ.)

VOCEA TATĂLUI

(din odaia de alături)

Ha-ho! Ha-ho!

LUCA

Întrești ceva?

VOCEA TATĂLUI

Cum e afară?

LUCA

Înloc, grindină.

VOCEA TATĂLUI

Ivanca unde-i?

LUCA

În camera ei.

VOCEA TATĂLUI

Mi se pare că n-o păzești destul de bine.

LUCA

(Își mușcă buzele.)

SLUJNICA

(intră, cu semne de disperare)

Domnule — domnule — domnule — să vezi.

LUCA

S-a întâmplat ceva?

SLUJNICA

(îl duce la fereastră)

Sfântă Maică Precistă — să vezi.

LUCA

Aleargă cineva peste câmp.

SLUJNICA

E domnișoara. Trăgeam cinepa la meliță, când veni furatuna. De când au început să cadă apele, domnișoara aleargă cu trupul gol prin ploaie și prin vânt peste câmp. Goală ieșit din odaia ei, și-a început să sară, de-ai fi zis că o lovește cineva cu biciul peste picioare.

LUCA

Nebunie.

SLUJNICA

Drăcie ori nebunie, cum o iei. Dar poate să cadă lovită de trăsnet în mijlocul câmpului. Poate să rămână grămadă de cenușă în mijlocul holdelor. Domnule, domnule — nu ți-am spus eu să n-o primești în casă? Ai primit-o și acum de trei luni aici și nu mai vrea să plece. Ce copil bun era! Îți mîncă zilele. Când erai mic — te împiedicai de brîndușă.

LUCA

Și-acum mă împiedic de alte brînduși. — Du-te după ea!

SLUJNICA

— Tu pun la încercare vremuirea asta? A început și grin-
— Și pe urmă — ce? Eu să mă duc după ea!

LUCA

(Iese în goană.)

SLUJNICA

Doamne, Doamne — sfântă Maică Precistă!

(Face cruce.)

VOCEA TATĂLUI

— Ce se petrece, Mario?

SLUJNICA

Domnișoara a luat-o razna prin furtună, goală, fără
stop de cămașă pe ea. Maica mea, ce mi-a fost dat să văd
în casa asta. De ce nu m-a luat mai bine Ucigă-l-toaca în
stun când am intrat aici?!

VOCEA TATĂLUI

— Nu înțeleg. Ce vorbești?

SLUJNICA

Domnișoara fuge prin ploaie.

VOCEA TATĂLUI

Au! De aceea-i așa de aprins vizitiul cerului.

SLUJNICA

Cum mai vorbești și dumneata.

TATĂL

(apare în ușă)

— De, bătrîn sunt și eu, dar tot îmi mai ies din minți.
— Mă aștept să-o văd și eu. Unde-i?

SLUJNICA

— Parcă n-am văzut cum te uita după ea pe fereastră.

TATĂL

Ce-a apucat-o?

SLUJNICA

Drăciile, părinte, cele de toate zilele: cînd ris, cînd plîns, cînd leșin. E mai pornită decît gadina care mușcă pomii din grădină. Asta-i una de-acele negre-n cerul gurii.

Treci, părinte, că vin.

(Ies amîndoi pe unde au venit.)

LUCA

(aduce pe Ivanca îmbrăcată în halatul în care fusese îmbrăcat el cînd a ieșit)

Unde să te așez?

(O așază pe canapea.)

Odihnește-te!

IVANCA

(răsufîind grăbit)

Mulțumesc cerului pentru ape. Cald. Cald. Cald. Deschide fereastra. De ce nu m-ai lăsat? E bine așa. Apele au biciuiri moi. Cînd nu sunt brațe să te cuprindă, cînd nu sunt priviri să te bată cu dragostea lor, te mintui zburdînd peste holde. Ploaie — trup gol — spune-mi, mă iubești? Cine te-a pus de pază? De ce nu m-ai lăsat. Spune-mi de ce te ferești de mine? Oh, pîrjolul ăsta de vară.

LUCA

De ce mă feresc? Nu știu.

IVANCA

Șezi lingă mine.

LUCA

Să nu-ți aduc mai bine pantofii?

IVANCA

Nu. Șezi.

LUCA

(Vrea să șadă pe-un scaun.)

IVANCA

Nu acolo. Aici pe canapea — lângă mine. Nu vrei să
chizi fereastra?

LUCA

(se aşază lângă ea)

Ploaia — încă — n-a trecut.

IVANCA

Aşa — şi-acum, acum să-mi povesteşti ceva.

LUCA

(o priveşte întrebător şi stîngaci)

Să-ţi povestesc? Ce-aş putea să-ţi povestesc?

IVANCA

Spune-mi, ai mai avut vreo aventură în viaţa ta — una
gură — afară de asta cu mine?

LUCA

Vreo aventură? Asta — cu tine — e aventură? Nu.
mi-aduc aminte.

IVANCA

Mai aproape nu poţi să vii?

(Observă pe minecă o pată de stinge, îşi desface braţul.)

Uite mi-a rănit braţul gheaţa bunului tău Dumnezeu.
Sărută-mi rana, să se vindece subţ gura ta.
Că subţ frunză de leac.

LUCA

(Sărută braţul.)

IVANCA

Aşa, aşa, aşa. Mai lung, îmi face bine.

LUCA

Singole tău e amar.

(Pauză. Un ultim tunet lung şi foarte depărtat.)

IVANCA

Oh, ce căldură. E o vară nebună, o simt în toate încheieturile.

De ce taci? La ce te gîndești?

LUCA

Vreau să uit.

IVANCA

Pe mine vrei să mă uiți?

LUCA

Nu. Pe mine.

IVANCA

Haide, lucrează. Știi ce? Fă-mi portretul! Vreau să mă văd cum sunt. Nu cum sunt în oglindă, ci așa cum sunt în singele unui bărbat.

LUCA

(se ridică, ia penelul)

Să lucrez? Bine.

De unde — să — încep?

IVANCA

De unde ispitele sunt mai mari.

LUCA

Sunt zile cînd mă bucur că ești aici.

Vorbește, vorbește. Vreau să te privesc.

IVANCA

Nu cum sunt în oglindă, ci așa cum sunt în tine.

LUCA

(vrea să lucreze)

În mine ești porumbelul desculț.

Cîteodată numai ochi.

Cîteodată numai mini.

Citrodată numai fior rotund.

(Penelul îi cade din mână.)

Nu pot lucra. O greutate mi s-a așezat în mini.

IVANCA

Atunci, du-te și dormi. Ești obosit.

LUCA

Nu pot dormi.

IVANCA

Du-te în pivniți și bea.

LUCA

Nu pot să beau.

IVANCA

Îoși în lume și trăiește.

LUCA

Nu pot trăi.

IVANCA

Fă-ți singelui izvor și mori.

LUCA

Nu pot muri. Vedenia ta se amestecă în culori, în vin,
în trăiri, în moarte. De pretutindeni mă alungi.

IVANCA

Î. poate vremea să plec?

LUCA

(șovăie)

Ivanca, nu, n-ai să pleci. Fără de tine gindul e prea
puțin. Fără tine ar cădea bruma între pereți, pe masă, pe
perete, pe arhangheli. Lasă furtunile de vară să iasă din
noastră, dar tu rămâi.

IVANCA

În totuși așa de mult să trăiești?

LUCA

N-ai să pleci, Ivanca.

IVANCA

E așa de mult de cînd aștept. Sunt de trei luni aici, Luca. Nici astăzi nu mi-ai spus, ce te macină. Ochiu tăi ard de focul dinăuntru. Ce te frămîntă? Ce te chinuie?

LUCA

Ce mă frămîntă? Ce mă chinuie? Ivanca, ți-am mai spus. Trebuie să fii sfînt că altfel aș fi ucigaș. Și tot ce se poate: dar mai ales fiară. Oh, Doamne! Nu mai întreba.

IVANCA

Prea mult ți întorci ochii spre tine. Mai sunt și alte lucruri. Uite casa, uite cîmpul! Dacă ar fi noapte, ți-aș zice: uite găinușa de foc.

LUCA

(izbucnește tulbure)

De ce nu zici: uite dobitocul bărbos, uite bătrînul, uite pistolul.

(Ochii i se opresc pe revolverul ce atîrnă pe perete.)

Ivanca, el — el — cel de dincolo, a întrebat iarăși de tine. De ce tot întreabă? Nu vreau să fii a altuia. Auzi? Nu vreau să fii a altuia. Ivanca, tu nu știi. Cineva pe patru labe stă la pîndă în mine. Fă să uit.

(Rămîne cu ochii ținți.)

IVANCA

Omule, trezește-te. Omule, dă drumul fiarelor din peșteri, nu le mai ținea închise.

LUCA

Pe cine vor sfîșia?

IVANCA

Sunt aici. Numai ochi, numai sete, numai trup. Sfîșie-mă.

110

Ești aici. Numai sete, numai trup. Nu vreau să fiu a
altui. De ce tot întreabă de tine? Ivanca.
Ea să uit.

(O scurtă pauză.)

IVANCA

Unde privești?

LUCA

(mai liniștit)

Lucrul se povestește ca un basm. A fost odată o preo-
teasă țărăncă, sănătoasă și nebulă, de sat. Bunica mea și
mama lui.

(Arată spre ușa de alături.)

Umbla totdeauna cu pistolul acela la ea. Chiar și la
măscă. Uneori împușca spre cer și striga: „Vivat, să
trăiască dracul“

IVANCA

(ascultă, cu degetele la gură, și mușcă degetul)

Oa, mi-o pot închipui.

LUCA

Ivanca, am visat odată că zece strămoși de-ai mei jucau
în jurul tău. Puteri necurate stau pe zodia mea, Ivanca.
Drumurile mi-s socotite din împărăția de jos, din împărăția
de jos. Acesta-i tîlcul viitoarelor mele căderi.

IVANCA

Superstiții. Tu privești în tine și îți se năzar zece stră-
moși și o zărnatică ținînd pistolul în mînă. Să trăiască dracul
Ha-ha-ha-ha!

(Se ridică, vrea să ia revolverul.)

Știi ce? Dă-mi-l să împușc și eu.

LUCA

(sare cu un țipăt.)

Ivanca!

IVANCA

(șoptind)

Mai e primejdios?

LUCA

(își revine liniștit)

E încărcat. Bătrînul are obiceiul să-i lase cocoșul deschis. Cîteodată se descarcă singur, și atunci bătrînul ride și zice: vești de la șarpele mort.

IVANCA

(ia cu grijă revolverul, îl privește pe toate părțile)

Mi-ar plăcea să împușc și eu.
Încotro?

LUCA

Pune-l la loc, Ivanca. Cocoșul e deschis. Pune-l la loc.

IVANCA

Ha! Încotro!
Spre odaia de alături, să-l speriu.

LUCA

Ivanca, pune-l la loc.

IVANCA

Nu mă atinge.

LUCA

Ce te-a apucat, Ivanca?

IVANCA

Bătrînul — unde-i? Nu e dincolo?

LUCA

Pune-l la loc.

IVANCA

Să-mi răspunzi, el cum e?

LUCA

Cine, el?

IVANCA

El, bătrînul. Mă atrage spre odaia de alături. Răspunde mi, el cum e? El cum e?

LUCA

Cum l-ai văzut.

IVANCA

Eu nu l-am văzut.

LUCA

Ce spui? Nu l-ai văzut?

IVANCA

De cînd sunt aici, el n-a mai trecut dincoace. Ştii că
eram despărţiţi, eu în odaia mea, tu aici, el dincolo.

LUCA

Nu mi-am dat seama. Atunci, pentru ce tot întreabă de
el?

IVANCA

Fiindcă el — el m-a văzut.

LUCA

E aşa de ciudat tot ce se petrece în jurul nostru.

IVANCA

Mi se pare, el e cel dat afară de sinod pentru scandalul
la mamele.

LUCA

Cine ţi-a spus?

IVANCA

Ziarele sunt pline. Mi-ar plăcea să-l văd.

Mă povestit slujnica că nu doarme niciodată în pat.

LUCA

Se culcă între patru scinduri, ca într-un coșciug. Și cîntă.

IVANCA

Auie, nu cîntă. Auie ca dintr-o flintină fără fund. Mi-ar plăcea să-l văd.

LUCA

Ivanca să nu-i deschizi. Te-ar prinde." E un monstru. E mîndru de barba lui ca de-o buruiană rară. Să nu-i treci pragul. N-aș putea să sufăr acest gînd.

IVANCA

Mai iubește și acum femeile?

LUCA

Zeite și slujnici, fără deosebire, ca-n vîrsta pubertății.

IVANCA

Vreau să-l văd.

LUCA

Ivanca, nu.

IVANCA

Trebuie să-l văd.

LUCA

Să nu treci, Ivanca.

IVANCA

Nu mă atinge.

LUCA

Te opresc.

IVANCA

(se smucește)

Trebuie.

LUCA

Nu mă chinui, mai am încă puterea să mă stăpînesc.

IVANCA

(deschide uşa)

Părinte, vino să te văd. Părinte, îti deschid. Nu vrei
să vină?

TATĂL

(Vine în prag.)

IVANCA

(uimită, arată cu revolverul spre el)

Are mină, uite ochi, uite braţe, barbă şi frunte: e om.

TATĂL

*(O priveşte lung, nu zice nimic. Se întoarce, iese şi închide uşa
după el.)*

IVANCA

(Încă nu s-a recules de uimire)

Ochi ciudaţi.

LUCA

Animalul a intrat de-acum în sufletul tău.

IVANCA

Ai văzut ce ochi? Luca, ai văzut ce ochi?!
Mă priveau ca din altă lume.

LUCA

Nu te mai gîndi, Ivanca.

IVANCA

Bătrînul nu-mi face bine. El are ochiul rău.

LUCA

Nici mie nu mi-a făcut niciodată bine.

IVANCA

Du-te de aici. Vreau să vorbesc cu el numai eu.
Vreau. Trebuie să vorbesc.

LUCA

De-acum nu te mai las.

IVANCA

Numai el m-ar putea răpi în poveste.

LUCA

Nu-mi mai rămîne nimic? Eu știu că ăsta-i sfîrșitul.
Tot ce am învins, s-a ridicat în mine ca un vînt cald și rău
Sau numai din joc m-ai răscolit?

IVANCA

Din singurătate.
Din tristețe.
Din joc. Din tot ce vrei.

LUCA

(ți șoptește întunecat)

Ivanca, te omor.

IVANCA

(ți dă revolverul și-i aice și mai tînet)

Omoară-mă. Omoară-mă, are să fie mai bine.

LUCA

(În revolverul, mîna îi cade tînet, apoi închide cu grijă cocoșul.)

IVANCA

(se schimbă dintr-o dată, rîde)

Ești un copil. Un copil trist.

(rîde)

Ce comic ești — cu pistolul în mînă. Ha-ha-ha!

LUCA

Ivanca.

(Își pune revolverul în buzunar.)

TABLOUL AL PATRULEA

Aceeași odaie.

IVANCA

(singură, citește)

Ziua întreagă am așteptat ceva.
Citesc o carte, deși ar trebui să trăiesc.
Când mă pipăi, simt că sunt încă tot frumoasă.
În câmp se văd mulți oameni și multe păsări.
Odată are să vie toamna.

VOCEA TATĂLUI

(din odaia de alături)

Ha-ho! Ha-ho! Nu e nimenea aci?

IVANCA

(Nu răspunde.)

VOCEA

Ha-ho! Ha-ho!

IVANCA

(Nu răspunde.)

VOCEA

Ivanca.

IVANCA

*(tresare, șovăie, oftează; se ridică, azvârle cartea în celălalt
colț și apoi deschide)*

M-ai chemat?

TATĂL

Nu te mai aperi? Unde e revolverul? De ce te miri?
Sunt eu, nu te speria.

IVANCA

E numai mirare. Nu e spaimă.

TATĂL

Ești singură? Unde ți-e arhanghelul păzitor?

IVANCA

E un arhanghel bolnav.

TATĂL

Un arhanghel care ar ști să fie și ucigaș!
Unde-i?

IVANCA

A plecat. Ți-e frică de el?

TATĂL

Pragul îl trec, numai dacă îmi dai voie.

IVANCA

Ieri — de ce n-ai trecut?

TATĂL

Eram sigur că astăzi îmi deschizi tu.

IVANCA

Mi-ai luat puterile. Ai ochiul rău.

TATĂL

Și-acum ce vrei?

IVANCA

De multe ori cred că ești numai un vis. Aș vrea să te
să văd că ești aievea!

TATĂL

Atinge-mă.

IVANCA

(Îl atinge, aproape sacral, cu palmele)

Hal Popă ori vis. Și ce barbă! S-ar crede că vii din
celebri țărîm.

TATĂL

Nu, Ivanca, sunt viu: jumătate pămînt, jumătate spirit
păun. Ferește-te a doua oară să-mi deschizi ușa.

IVANCA

A ta e puterea, împlinescă-se voia ta.

TATĂL

(o cuprinde)

Ivanca.

(Îl duce în odaia de alături. Ușa se închide după el. Pauză.)

Scena rămîne goală.)

BĂIATUL

(Intrînd, strigă din răspuleri)

Ediție specială — Veselia!

*(Observă că nu e nimeni în odaie, vine strengărește pînă în
mijloc, face un compliment respectuos în fața șevaletului.)*

Am rovedere, domnule!

*(Plouă pe unde a venit. Pauză. Scena goală. Liniște, se aude
un tic-tac fantastic tic-tacul orologiului de perete. Intră Luca
și Dinu, din fund.)*

LUCA

Tu mi înțeles vreodată singele?

DINU

Nu, eu nu l-am înțeles. Singele e al cincilea element. Poate nici nu-i bine să-l înțelegi.

LUCA

Trebuie să plec de-aici până nu e prea târziu. Ivanca mă înalță și mă doboară de-o sută de ori în fiecare zi. Vara asta tîrzie are flori veninoase. Roiuri întregi de albine cad ucise pe cîmpuri.

DINU

Cu alte cuvinte, ești hotărît.

LUCA

M-am născut ucigaș și m-am voit spirit curat, iarăși și iarăși, în zadar și iar în zadar. Aripile îmi sunt legate în scindurele ca un braț scrintit fără vindecare. Vreau să plec.

DINU

Și unde vrei să ajungi?

LUCA

Umblu.

DINU

Și nu te mai oprești.

LUCA

Cînd vor cînta cocoșii îmi voi lepăda pentru cea din urmă oară numele și nu mai iau altul. Numele e înjositor și rușinos. Înțeleg să dai nume unui cîine, unui dobitoc, dar unui spirit? Unui spirit nu.

DINU

Straniu pustnic ai să devii. Arta ta va sfîrși aici?

LUCA

Abia aici va începe. Creațiunea acestor mini se va arăta de-acum dezlegată de mine.

DINU

„Ști, într-adevăr, foarte crud. Toată cruzimea ce ai adu-
to în lăuntricele tale hambare, ți-o îndrepti acum împo-
ta ta.

LUCA

Am să mă zdrobesc. Am să mă calc în picioare. Aici
mai rămân.

DINU

„Dar unde prietene?

LUCA

Voi umbla — peste ape și peste munți. Sub mine stră-
șii, deasupra atotputernicia albastră și păsările cu instincte

Vino și tu.

DINU

(*îmbînd*)

„Unde?

LUCA

„La munte. Acolo nu sunt oameni. Acolo mă voi vindeca.

DINU

(*Tace.*)

LUCA

Nu-mi răspunzi? Credeam, credeam că tu — mă înțe-
și!

DINU

„Bun gândul nu mi se pare. Dimpotrivă, mă simt
cape înaripat. Tu știi că nu mă simt trăind decît acolo,
acolo am prilejul să fiu prieten. Și vezi, rămân mirat ca sub
cer nou. O cale s-a deschis, un vis s-a iscat. Dă-mi mîna.

(*întinde*)

LUCA

(*Nu mai ascultă, privește împrejur îngrijat.*)

DINU

Nu te bucuri? Viu și eu.

LUCA

Ba da — ba da.
Dar Ivanca unde-i?

DINU

Poate a plecat undeva.

LUCA

E și mai bine așa. Altfel n-aș mai scăpa. Mai bine o
nu-i aici. Oricîtă durere mi-ar pricinui, plecăm prietene,
plecăm.

(Își adună umerii și se întunecă.)

Astăzi se întîmplă ceva. Oh, Doamne, astăzi se întîmplă
ceva. Nu mă părăsi.

DINU

Prietene — drept! Ce luăm cu noi?

LUCA

Pîne și sare — adică nimic.

DINU

Bani?

LUCA

Nimic. Numai pofta de a ne trudi. Celelalte vin singure.

DINU

O să umblăm mult prin păduri, nu-i așa?

LUCA

Prin păduri, peșteri, stîni, mînăstiri.

DINU

Săraci și liberi.

LUCA

Numai de n-ar sosi Ivanca. Astăzi se întîmplă ceva.

(Rupe pînza de pe șevalet.)

DINU

Ce-ai făcut?

LUCA

Am sfîșiat portretul Ivancei. Nu vreau să las nici o
mă.

DINU

(ia un palton)

Pe dinții popas îl facem abia în munți.

LUCA

Și cel din urmă tot acolo.
Numai de n-ar veni Ivanca.

DINU

Ce mai luăm?

LUCA

Nimic. Repede doctore.

DINU

Plecăm. Putem pleca.

LUCA

(se pipăie)

Ar trebui să zic „rămas bun lucruri“, dar nu pot. Stai,
să uit. Pistolul să-l las acasă.

(Îl scoate.)

În păduri nu-i nevoie de el.

(Șoptește.)

Numai între oameni ai nevoi de revolvere.

(Se aude din odaia de alături rîsul scurt al Ivancei.)

LUCA

(încremenește)

Ivanca!

DINU

Ei o? Vino!

LUCA

Ai auzit? E ea, în brațele mătăhalei. Ivanca, Ivanca!
Ivanca! Bărbosul!

Înimă, închide-ți ochii ca o pasăre pe care o cufunzi în
ape. Tulburi ți-au fost toate poveștile.

Unde sunt? Ce mai vreau? Unde merg?

Du-te pământ.

Cufundă-te țară.

DINU

Las-o. Nu voiai să pleci fără s-o mai vezi?

Las-o unde-o fi: în zăvoaiele raiului sau în brațele
animalului.

LUCA

Sufletul i l-am ghicit în trup, cum trupul i l-am ghicit
subt haină: un miracol. Și-acum, acum nu mai pot să calc
peste prag, mi se oprește inima.

Spune-mi tu, e Ivanca un om? E Ivanca un om?

DINU

Face să te mai zbați?

LUCA

Orice-aș începe, prietene, nu mai e nici o scăpare. Prie-
tene, nu mai văd.

DINU

E târziu — vino, dă-mi mâna.

LUCA

Stai.

(*Râde ciudat.*)

Hî-hî-hî-hî-hî-hî.

Hî-hî-hî.

(*Tremură*)

Sunt liniștit — nu vezi? Mă stăpinesc. Hî-hî-hî — nu
sunt nebun. Sunt limpede. Dinule, sunt limpede. Ți pot
spune tot ce văd. Tu ai doi ochi, două mâini, ești om. Ți
pot spune tot ce aud. Ha-ha. Broasca-țestoasă, broasca-țes-
toasă! — Hî-hî — mi-ai spus că e târziu. Sunt limpede, doc-

Uite ceasornicul, văd că-i tirziu. Pentru toate e prea

(Urlă.)

Ajutor, ajutor! Nu te speria. O încercare, cea din urmă.

(Arată misterios spre ceasornicul de perete.)

Prietene, — o încercare, cea din urmă, și-apoi — am
înșecat. Mută arătătoarele înapoi — te rog — te rog.

(Straniu.)

Mută arătătoarele înapoi. Mută-le, mută-le! Repede!

DINU

Ce vrei?

LUCA

E îngrozitor. Ar trebui să bată trei, dar are să bată
patru. Hî-hî-hî — l-am mai încercat — hî-hî — ce vis
supid — cînd mă gîndesc, sunt sloi.

(Urlă.)

Ajutor, ajutor!

DINU

Liniștește-te, il mut dacă vrei. Liniștește-te, Luca.

(Orologiul arată patru fără un sfert; Dinu mută arătătoarele
pe trei.)

LUCA

(Ascultă cu încordare; orologiul bate patru.)

DINU

Nimic tu ai astfel de oroloage. Mecanism absurd.

LUCA

Are o soartă, o soartă de la care nu e abatere.

DINU

(mută arătătoarele încă o oră înapoi)

Unu, doi, trei, patru, cinci — e sinistru.

LUCA

Ce sinistru?! E de înnebunit, prietene, de înnebunit.
Înșecele!

DINU

Eu nu-l înțeleg. E absurd. Mecanism stricat.

LUCA

Eu înțeleg. E de înnebunit. Ha! — Ha-ha!

(Urlă.)

Ha-ha-ha!

(Alcargă cu revolverul spre ușa din dreapta.)

Ivanca! Ivanca! Ivanca!

DINU

(ti ține calea, proptindu-se în ușă)

Turbatule, ce vrei? Trezește-te!

LUCA

(se luptă cu el)

Lasă-mă să trec.

DINU

Aruncă revolverul!

LUCA

Nu mai pot, — lasă-mă, — vreau să trec. — Nici o minune nu mai ajută. Taie-mi mâinile, toacă-mă, lasă-mă să trec. Ivanca te omor — ticălosule, — bărbosule, — te jomor — Ivanca!!!

DINU

Nebunule, dezmeticește-te! Luca!

LUCA

(Urlă.)

Ha-ha-ha!

(Țipă, se abate, se luptă să miște pe Dinu din ușă, nu poate, alcargă, urlând, cu revolverul ridicat pînă în colțul opus al camerei. Cînd e aici.)

DINU

(ti strigă)

Împușcă!

LUCA

*(Într-o clipă își acoperă ochii cu mîna și împușcă spre Dinu,
dar nimereste orologiul de perete, care cade. În aceeași clipă
cade și el scăpînd revolverul.)*

(Pauză.)

DINU

*(răsufală adînc și ușurat, se apropie de el, îi prinde capul
blînd)*

Liniștește-te — Luca.

LUCA

(deschide ochii)

Nu te-am omorît? Ce-a fost?

DINU

Cum vezi, am scăpat teafăr.

LUCA

Nici pe ceilalți nu i-am omorît?

DINU

Nu s-a întîmplat nici o nenorocire.

LUCA

Dar a căzut ceva.

DINU

Al nimerit orologiul.

LUCA

Orologiul a căzut?

DINU

Orologiul care bătea așa de absurd.

LUCA

Alteceva nimic?

DINU

Numai orologiul.

LUCA

Nu ești rănit?

DINU

Nu, dragul meu, sunt întreg. Nici un strop de sînge n-a curs.

LUCA

Eu am țintit spre tine — cum ai scăpat? Fapta mea ar fi putut să însemne o ucidere.

DINU

Ar fi putut, fără îndoială. Dar întîmplarea — sau poate mai mult decît întîmplarea — a voit să însemne o vindecare. Cînd ai ajuns în colțul celălalt, nu știu ce m-a îndemnat să-ți strig: „Împuşcă!“ Poți să-ți închipui, ușor nu mi-a fost.

Și acum mă întreb și eu: mai trăiesc?

Ușor nu mi-a fost.

LUCA

Prietene, dă-mi mîna.

(Se ridică.)

Bucură-te și cîntă.

Pe tine te mai cheamă singurătatea? Pe mine nu mă mai cheamă.

Vreau să rîd între oameni. Cine mai are frică de oameni?

Vreau să fiu vesel pe străzi. Cine nu e astăzi vesel pe străzi?

Prietene, era să cazi în sînge.

Sunt slobod, sunt scăpat.

Sfinții au fiecare cîte-o aureolă peste cap.

Noi doi avem împreună una singură.

De-acum trebuie să ne-o purtăm tot împreună.

DINU

Tu găsești totdeauna cuvintele cele mai frumoase.

Sfinții au — fiecare — cîte-o aureolă peste cap.

Noi doi avem împreună una singură.

De-acum trebuie să ne-o purtăm tot împreună.

(Les amîndoi, pămîntul sună ca o orgă.)